

Fokken van alpaca's vergt kennis

De alpaca verovert langzamerhand terrein in Nederland. Steeds meer hobbyboeren ontdekken dat het houden van alpaca's eenvoudiger is dan hun exotische en wollige uiterlijk in eerste instantie doet vermoeden. Het fokken van deze vriendelijke dieren geeft over het algemeen ook weinig problemen, maar enige basiskennis is wel gewenst.

Gert en Margreet Joling waren een aantal jaren geleden op zoek naar 'iets speciaals' voor op hun erf in het Groningse Meeden. In eerste instantie dachten ze aan wallabies. Tijdens een zoektocht op het internet stuitte Gert bij toeval op een website over alpaca's en de dieren wisten onmiddellijk zijn interesse te wekken. Het echtpaar Joling ging echter niet over één nacht ijs. „Wij hebben ons heel erg in deze dieren verdiept voordat we overgingen tot aanschaf", vertelt Gert. "We hebben verschillende bedrijven bezocht en zelfs een aantal cursussen in het buitenland gevolgd, omdat er destijds in Nederland nog geen cursussen werden gegeven." Des te meer Gert en zijn vrouw leerden over deze lama-achtige dieren, des te enthousiaster ze werden. „We hadden verwacht dat alpaca's relatief veel verzorging nodig zouden hebben, maar dat bleek erg mee te vallen. Anders waren we er ook niet aan begonnen, want mijn vrouw werkt buitenshuis als onderwijzeres en ik run zelf een landbouwbedrijf. Maar het houden en fokken van alpaca's is alles behalve een dagtaak. Met twee keer per dag voeren en eens per jaar een scheerbeurt ben je al een heel eind. Het zijn echt ideale hobbydieren." De kennis en ervaring die Gert en Margreet de afgelopen jaren hebben opgedaan, delen zij inmiddels via hun website alpaca-ranch.nl en door het aanbieden van cursussen. „De alpaca is relatief nieuw in Nederland waardoor er nog veel onwetendheid is over deze dieren en hun verzorging. We zijn daarom begonnen met het aanbieden van een eendaagse introductiecursus voor startende fokkers. Sinds vorig jaar bieden wij ook een cursus geboorte en veulenverzorging aan, omdat wij merkten dat hier veel vraag naar is", zegt Gert. Over het algemeen redden de dieren zich heel goed zelf, maar je moet wel weten waarop je moet letten en wanneer je wel of juist niet moet ingrijpen. Sommige mensen raken in paniek zodra de merrie onrustig wordt, maar dat is vaak helemaal niet nodig. Dat onrustig worden is slechts een teken dat de bevalling eraan zit te komen.

Merrie bepaalt de groei

De dracht duurt gemiddeld 11,5 maand. Toch is een kortere of langere draagtijd niet onmiddellijk reden tot ongerustheid. „Wij hebben wel eens een merrie gehad die pas na twaalf maanden van een kerngezond veulen beviel. Maar we hebben het ook wel eens meegemaakt dat een merrie al met tien en een halve maand een prima volgroeid veulen ter wereld bracht." Bij alpaca's bepaalt de merrie de groei van het veulen. Een veulen dat met tien maanden ter wereld komt, hoeft niet perse prematuur te zijn. Sommige merries hebben nu eenmaal maar tien maanden nodig om het veulen te laten volgroeien. De conditie van de merrie speelt daarbij natuurlijk een belangrijke rol. „Wij vinden het belangrijk dat een merrie

Kenmerken prematuur veulen

- Vruchtvlies dat moeilijk loskomt;
- Geboortegewicht van minder dan 5 kilo;
- Oortjes die slap blijven hangen;
- Gebit dat nog niet (geheel) is doorgebroken;
- Teenkapjes die aanvoelen als rubber;
- Duurt te lang voordat het veulen gaat staan (langer dan 2 uur);
- Niet drinken bij de moeder (binnen vier uren na de geboorte).

helemaal volgroeid is voordat ze voor het eerst wordt gedekt, anders kan dit haar eigen groei stoppen. Anderhalf tot twee jaar vinden wij een mooie leeftijd voor haar eerste dekking. Ze kan in haar leven dan nog veulens genoeg krijgen. Als de algehele gezondheid goed is, dan kan ze tot ongeveer haar vijftiende jaar jaarlijks een veulen krijgen. Daarna genieten ze bij ons van hun oude dag. Daar is dan nog tijd genoeg voor, want alpaca's kunnen wel vijfentwintig jaar oud worden." Van de draagtijd valt dus niet zoveel af te lezen. Maar hoe weet je dan wanneer een veulen volgroeid of prematuur is? „Dat kun je alleen aan het veulen zien. Als een veulen bijvoorbeeld te licht is of slappe oortjes heeft die ook een paar uur na de bevalling nog slap hangen, dan weet je dat het veulen prematuur is. Zo'n veulen is niet per definitie ten dode opgeschreven, hoor. Met wat extra zorg kan een te vroeg geboren veulen het best redden. Maar wanneer een veulen vier uren na de geboorte nog niet heeft gedronken bij de moeder, dan is dat wel zorgwekkend. Onervaren fokkers zou ik aanraden om dan zo snel mogelijk een dierenarts met kennis van alpaca's in te schakelen."

Zonnekinderen

Tijdens de cursus die Gert en zijn vrouw organiseren komen allerlei weetjes aan de orde waar de beginnend fokker zijn voordeel mee kan doen. „Veel mensen weten niet dat alpaca's meestal 's ochtends bevallen. Je kunt je voorstellen dat het in Andesgebergte - waar de alpaca van oorsprong vandaan komt - 's nachts behoorlijk kan afkoelen. Het is dus van belang dat het veulen enigszins op krachten is gekomen voordat de avond valt. Voor het drogen van de vacht is het veulen afhankelijk van de zon. Alpaca's kunnen hun tong namelijk niet ver uitsteken, waardoor ze hun jong niet kunnen drooglikken zoals bijvoorbeeld een koe dat doet. De meeste veulens worden dan ook geboren op zonnige dagen."

Ontwormen

Veel speciale zorg heeft een drachtige alpacamerrie niet nodig, maar ontwormen is wel belangrijk. „Wij ontwormen al onze dieren vier keer per jaar, dat is belangrijk, vooral voor een aanstaande moeder. Bij alpaca's kun je de wormkuur overigens beter inspuiten, want als je dat oraal zou toedienen, zit er een kans in dat ze het later oprakelen en weer uitspugen. Naast het ontwormen enten wij onze alpaca jaarlijks preventief tegen clostridia. Een merrie laten we ongeveer twee maanden voordat ze wordt gedekt inenten, zodat het veulen ook enige bescherming van het vaccin meekrijgt. De laatste maanden groeit het veulen snel, dus dan is het belangrijk dat de merrie voldoende extra voer krijgt. Het vermijden van stress is ook erg belangrijk, omdat stress de groei van het veulen kan belemmeren. Sommige mensen zetten een drachtige merrie apart, maar dat moet je met alpaca's juist niet doen. Het zijn groepsdieren, dus scheiden van de kudde leidt per definitie tot stress." In principe kan er het hele jaar worden gefokt met alpaca's, maar Gert plant alle zwangerschappen zo dat de veulens in het voorjaar of in de zomer worden geboren. "Voor een goede ontwikkeling van de botstructuur hebben veulens vitamine D en dus zonlicht nodig. Je kunt natuurlijk ook kunstmatig vitamine D toedienen, maar dat vind ik wat onnatuurlijk. Bovendien kan het in Nederland 's winters best koud en nat zijn. Dat zijn gewoon geen ideale omstandigheden voor alpacaveulens."

'Ik weet waar ik op moet letten'

Teun Tieland uit Dalen heeft vorig jaar de eendaagse cursus geboorte en veulenverzorging van alpaca's gevolgd bij Gert en Margreet Joling. Teun kan deze cursus iedere alpacahouder met fokambities aanraden. "Ik heb veel opgestoken tijdens de cursus. Vooral de tips voor de laatste paar maanden van de dracht – wanneer het belangrijkste deel van de groei plaatsvindt – vond ik erg nuttig. Inmiddels zijn vier van onze zeven merries drachtig. Nu ik weet waar ik op moet letten en hoe ik in geval van nood moet ingrijpen, zie ik de bevallingen vol vertrouwen tegemoet."

Geboortehulp

Het echtpaar Joling helpt de merries zo weinig mogelijk bij de bevalling. „Als we zien dat het goed gaat, laten wij de natuur gewoon haar werk doen. We helpen de merrie wel om het vlies – dat vrij stevig is – rondom de neus en mond van het veulen te verwijderen zodat de luchtwegen van het veulen gelijk vrij zijn. Ook ontsmetten wij het naveltje even met jodium en op dagen dat de zon wat minder schijnt, drogen wij het veulen met ruwe handdoeken." De toegewijde alpacahouders laten de merries eigenlijk altijd in de kudde bevallen. „Alpaca's zijn nieuwsgierige dieren. Een nieuw veulentje vinden ze interessant en zullen ze onmiddellijk komen bewonderen."

Cindy Schwering
Foto's: Margreet Joling

Meer weten over de alpaca? Op www.alpaca-ranch.nl kunt u zich opgeven voor de gratis nieuwsbrief van Gert en Margreet Joling.